

Nader onderzoek vleermuizen

In het kader van de Wet natuurbescherming

Plangebied: Verrijzeniskerk, Rotterdam Schiebroek

Opsteller(s): [REDACTED]

Nader onderzoek vleermuizen

In het kader van de Wet natuurbescherming

Ondertitel	Plangebied: Verrijzeniskerk, Rotterdam Schiebroek
Opsteller(s)	██████████
Datum	08-09-2020
Versienummer	01
Rapportkenmerk	ER20200908v01
Aantal pagina's	25
Opdrachtgever	Weverling Groenproviders
Contactpersoon	██████████y
Kwaliteitscontroleur	██████████
Wijze van citeren	██████████ 2020. Nader onderzoek vleermuizen. In het kader van de Wet natuurbescherming Plangebied: Verrijzeniskerk, Rotterdam. Kenmerk ER20200908v01. Ecoresult B.V., Dordrecht.

Ecoresult B.V.
Van Ravesteyn-erf 156
3315 DK Dordrecht
078 75 184 12
info@ecoresult.nl
www.ecoresult.nl

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Onderzoeksvragen.....	5
1.3	Leeswijzer.....	5
2	Beschrijving plangebied.....	7
2.1	Algemeen.....	7
2.2	Beschrijving.....	8
2.3	Geplande ingrepen.....	8
2.3.1	Omschrijving werkzaamheden.....	8
2.3.2	Werkplanning, werktijden en realisatieperiode.....	8
2.3.3	Methode uitvoering: materieel en werkwijze.....	8
2.3.4	(ontwerp-)tekening.....	8
3	Onderzoek beschermde soorten.....	11
3.1	Werkwijze.....	11
3.2	Navolgbaarheid onderzoek.....	12
3.2.1	Algemeen.....	12
3.2.2	Vleermuizen.....	12
4	Resultaten nader onderzoek.....	15
4.1	Vleermuizen.....	15
4.1.1	Gewone dwergvleermuis.....	15
4.1.2	Laatvlieger.....	17
4.2	Ruige dwergvleermuis.....	18
4.3	Conclusie onderzoeksresultaten.....	19
5	Effectbeoordeling.....	21
5.1	Gewone dwergvleermuis.....	21
5.2	Ruige dwergvleermuis.....	21
5.3	Laatvlieger.....	21
6	Conclusies en aanbevelingen.....	23
6.1	Conclusies.....	23
6.2	Aanbevelingen.....	24
7	Geraadpleegde bronnen.....	25
7.1	Literatuur.....	25
7.2	Internet.....	25

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

In opdracht van Weverling Groenproviders heeft Ecoresult B.V. een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd in het plangebied: Verrijzeniskerk, Rotterdam. De aanleiding van dit verzoek is de voorgenomen sloop van de Verrijzeniskerk te Schiebroek, Rotterdam. De quickscan is uitgevoerd door ecologisch adviesbureau Buro Maerlant. Hieruit is gebleken dat in de kerk potenties aanwezig zijn voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger). Zodoende was nader onderzoek naar deze soortgroep noodzakelijk om te vast te stellen of deze soorten inderdaad aanwezig zijn en zo ja, hoe in het kader van de Wet natuurbescherming gehandeld dient te worden. In voorliggende rapportage worden de onderzoeksresultaten beschreven.

De resultaten van voorliggende rapportage zijn drie jaar geldig. Mochten de voorgenomen ontwikkelingen wijzigen dient het onderzoek te worden geactualiseerd.

1.2 *Onderzoeksvragen*

In het onderzoek worden 5 onderzoeksvragen beantwoord:

1. Zijn vleermuizen aanwezig?
2. Welke functie(s) heeft het object of het gebied voor vleermuizen?
3. Blijft de functionaliteit van de voortplantingsplaatsen, vaste rust- of verblijfplaatsen en/of het essentiële functionele leefgebied behouden?
4. Is ontheffing op de Wet natuurbescherming noodzakelijk?
5. Welke eigenschappen van het object of gebied moeten gemitigeerd of gecompenseerd worden?

1.3 *Leeswijzer*

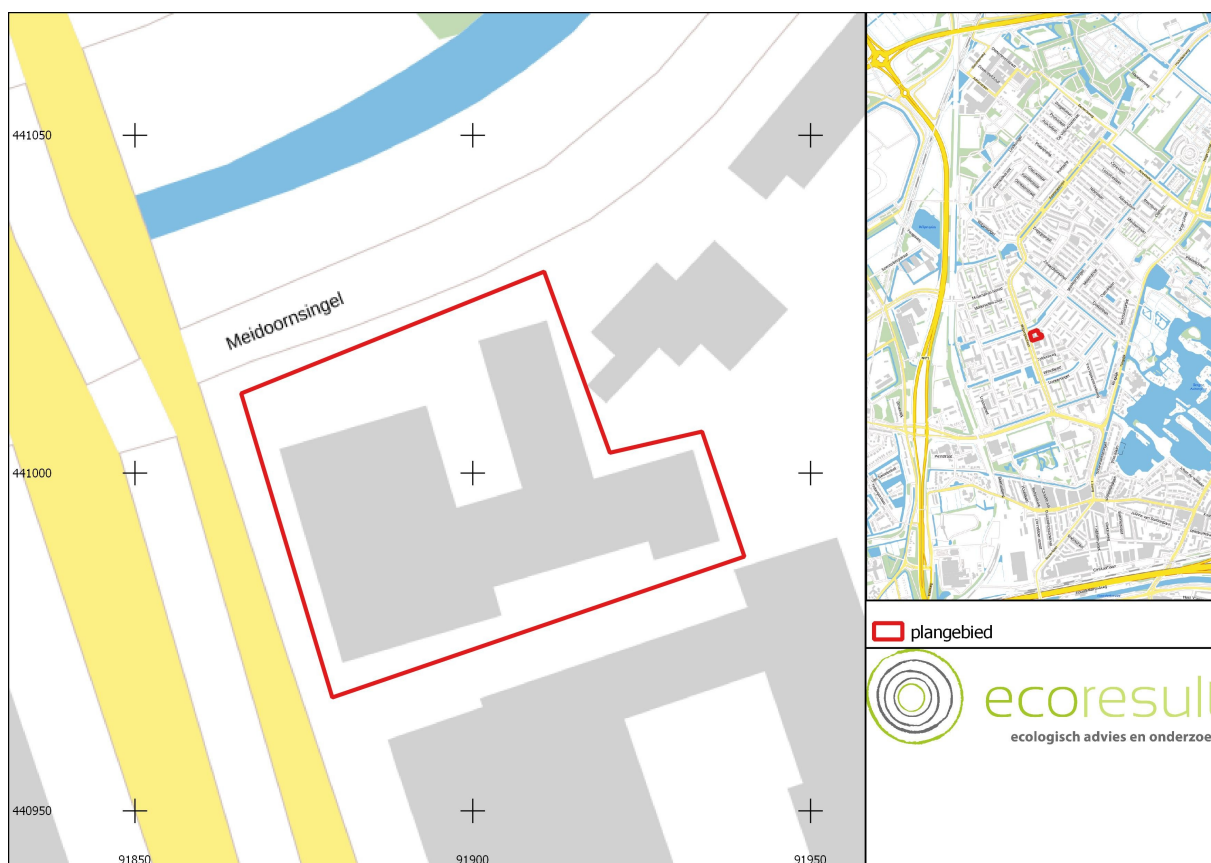
In deze rapportage worden allereerst het plangebied en de geplande activiteiten beschreven. Hierna volgt een beschrijving van de werkwijze van het onderzoek, de resultaten van het onderzoek en een effectbepaling van de geplande werkzaamheden. Aansluitend wordt beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden negatieve effecten te voorkomen of te verminderen. Er wordt afgesloten met de conclusies en

aanbevelingen.

2 Beschrijving plangebied

2.1 Algemeen

Het plangebied is gelegen in de wijk Schiebroek van de gemeente Rotterdam, Provincie Zuid-Holland. Het betreft een kerkgebouw met pastorie gelegen aan de Meidoornsingel (zie afbeelding 1). Tot het plangebied wordt enkel de bebouwing gerekend. Openbare wegen en openbaar groen worden buiten beschouwing gelaten tenzij dit van bijzondere waarde is voor de effectenbeoordeling: Hier worden geen werkzaamheden uitgevoerd.

Afbeelding 1: Ligging van het plangebied (rood omlijnd). Voor de regionale ligging, zie kaartinzet rechtsboven. Bron: PDOK

2.2 *Beschrijving*

- Het plangebied betreft een kerkgebouw met pastorie (bouwjaar 1964¹).
- De bebouwing heeft een plat dak dat schuin afloopt.
- Een breed dakoverstek en uitwendige regenpijpen.
- De muren zijn opgebouwd uit baksteen. Op enkele plaatsen bevinden zich openingen in het gebouwoppervlak: open stootvoegen en kieren bij de aansluiting van het dak op de gevel.
- Opgaande begroeiing maakt geen onderdeel uit van het plangebied.
- Open water (watergangen, poelen etc.) en vochtige tot natte terreinen (natuurvriendelijke oevers etc.) zijn afwezig binnen het plangebied. Langs de Meidoornsingel ligt een brede singel.
- Gazons met solitaire bomen en plantsoenen zijn in de directe omgeving aanwezig.
- Verlichting is aanwezig in de vorm van straatverlichting (in de directe omgeving).

2.3 *Geplande ingrepen*

2.3.1 Omschrijving werkzaamheden

De kerk en pastorie worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw. In de nieuwbouw wordt een zorgcentrum gerealiseerd.

2.3.2 Werkplanning, werktijden en realisatieperiode

Een gedetailleerde planning is nog niet beschikbaar. Een doorlooptijd van de werkzaamheden is nog niet bekend. De planning is deels afhankelijk van de conclusies uit voorliggende rapportage.

2.3.3 Methode uitvoering: materieel en werkwijze

De exacte invulling is nog niet bekend.

2.3.4 (ontwerp-)tekening

De werkzaamheden betreffen sloop en nieuwbouw. Een ontwerp van de toekomstige situatie ziet u in onderstaande afbeelding.

¹ <https://bagviewer.kadaster.nl>

Afbeelding 2. Toekomstige situatie. Bron: BDdG

3 Onderzoek beschermde soorten

3.1 *Werkwijze*

De volgende soorten/soortgroepen zijn onderzocht:

Vleermuizen:

Onderzoek naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van vleermuizen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis) binnen het plangebied conform de condities en methodiek van het meest actuele vleermuisprotocol (Vleermuisprotocol 2017).

In Tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de onderzoeksmomenten, weersomstandigheden en betrokken ecologisch deskundigen tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken. Alle betrokken deskundigen hebben aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van vleermuizen. De veldbezoeken zijn uitgevoerd onder goede weersomstandigheden, conform het Vleermuisprotocol 2017.

Datum	Type onderzoek	Onderzoek	Zon op Zon onder	Moment	Onderzoekers	Temperatuur (°C)	Neerslag (mm)	Windkracht (Bft)
20-08-19	Vleermuizen – Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 20:53	23:45 – 01:45	F. van der Lans	17	0	2
11-09-19	Vleermuizen – Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis	Paarverblijfplaatsen, Winterverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 20:04	0:00 – 02:00	F. van der Lans	16	0	3
20-05-20	Vleermuizen – Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 21:35	21:35 – 23:55	A. Meijer, F. van der Lans	15	0	0
22-06-20	Vleermuizen – Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Onder: 22:04	22:00 – 24:00	A. Meijer, F. van der Lans	26	0	2
30-06-20	Vleermuizen – Gewone dwergvleermuis, laatvlieger en Ruige dwergvleermuis	Zomer-, kraamverblijfplaatsen, functioneel leefgebied	Op: 5:28	3:30 – 5:30	A. Meijer, M. de Haan	16	0	2

Tabel 1: Onderzoeksmomenten vleermuisonderzoek en weergegevens met eigen waarnemingen in het veld.

3.2 Navolgbaarheid onderzoek

3.1.1 Algemeen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de voor die soort(groep) geldende standaarden. De onderzoeksperiode voor al de betreffende soorten is optimaal. De inventarisatie blijft echter een steekproef. Het is dan ook mogelijk dat soorten en functies niet waargenomen zijn, terwijl dat ze op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is echter acceptabel, de Wet natuurbescherming vraagt een initiatiefnemer om alles te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methode en inspanning is hieraan dan ook voldoende invulling gegeven.

3.1.2 Vleermuizen

Het is aannemelijk dat te allen tijde 75% van het plangebied te goed te overzien was. Het plangebied had een overzichtelijke indeling met lange kijklijnen. Ook liepen de twee ervaren onderzoekers contant rond waardoor zij konden inspelen op de actuele situatie. Vanaf de belangrijke observatie knooppunten konden alle zijden van de kerk goed worden overzien. Voor het onderzoek naar paarverblijfplaatsen was 1 onderzoeker voldoende. Het

baltsgedrag wordt vertoond voor langere perioden op een avond. Door constant door het plangebied heen en weer te lopen kan in een kort tijdsbestek het aantal en de locatie van de paarterritoria worden gelokaliseerd.

Gedurende de ronden in de periode mei- juli lag met name de focus van het onderzoek met name op het plangebied. Gedurende de najaarsronden is een groter gebied rondom het plangebied onderzocht op aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen.

4 Resultaten nader onderzoek

4.1 Vleermuizen

Gedurende de veldonderzoeken zijn in totaal drie vleermuissoorten waargenomen (zie afbeelding 3):

- Gewone dwergvleermuis.
- Ruige dwergvleermuis.
- Laatvlieger.

Afbeelding 3: In en rondom het plangebied aangetroffen soorten vleermuizen.
Kaartbron: Openstreetmaps

4.1.1 Gewone dwergvleermuis

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) werden 28

waarnemingen van gewone dwergvleermuizen verricht (zie afbeelding 4); 18 in het voorjaar en 10 in het najaar.

Afbeelding 4: Waarnemingen van gewone dwergvleermuis en waargenomen gedrag. Kaartbron: Openstreetmaps

Vaste rust- en verblijfplaatsen

- Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis aanwezig.
- Buiten het plangebied is één paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen aan de school langs de Wilgenplaslaan.

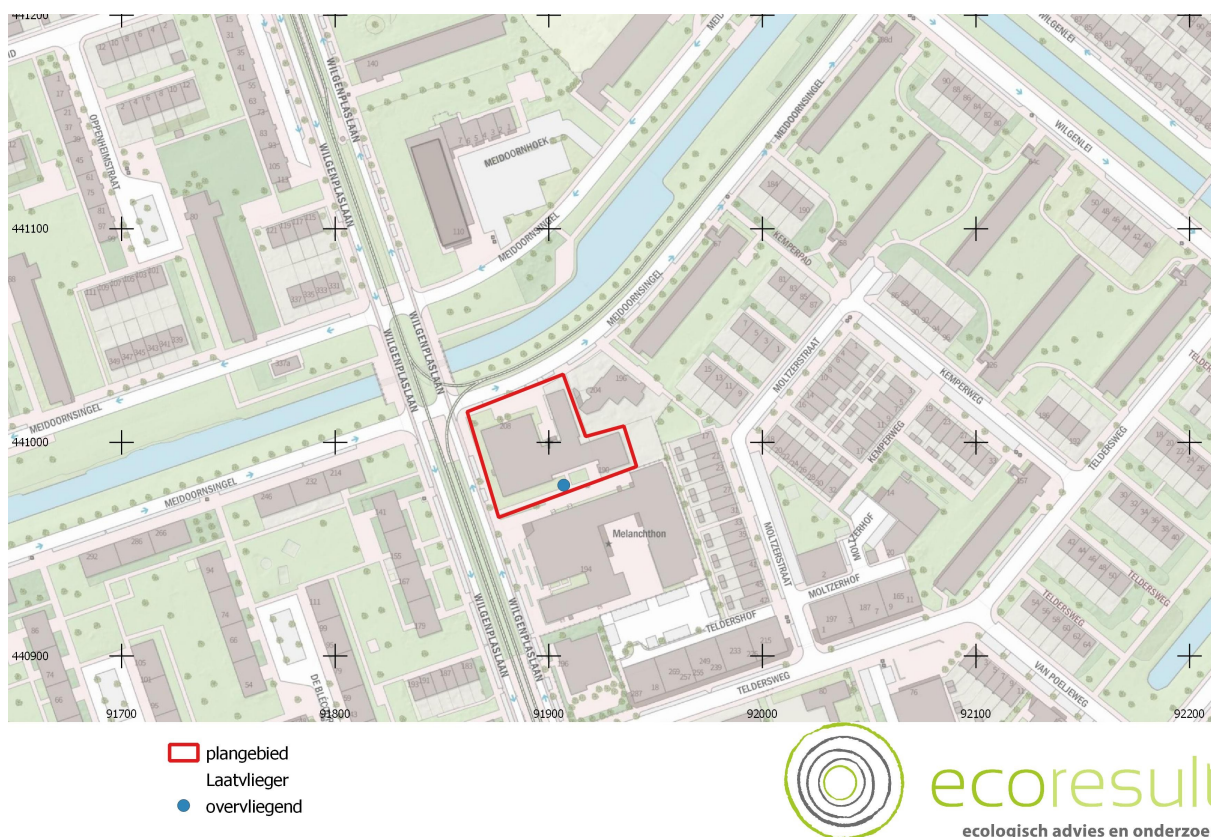
Functioneel leefgebied

- Het plangebied wordt slechts marginaal als vliegroute gebruikt. De dieren maken gebruik van allerlei structuren rondom het plangebied. Ze maken diffuus van het gebied gebruik als vliegroute zonder duidelijke structuren te volgen. Het plangebied maakt derhalve geen essentieel deel uit van vliegroutes.
- Het plangebied wordt slechts marginaal als foerageergebied gebruikt. De dieren maken gebruik van allerlei structuren rondom het plangebied. Ze maken diffuus van het gebied gebruik als vliegroute zonder duidelijke structuren te volgen. Het

plangebied maakt derhalve geen essentieel deel uit van essentieel foerageergebied.

4.1.2 Laatvlieger

Tijdens alle veldbezoeken in het kader van het vleermuisonderzoek (Tabel 1) is 1 waarneming van laatvlieger verricht (zie afbeelding 5); in het najaar.

Afbeelding 5: Waarnemingen van laatvlieger en waargenomen gedrag. Kaartbron: Openstreetmaps

Vaste rust- en verblijfplaatsen

- In het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger aangetroffen.
- Buiten het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger aangetroffen.

Functioneel leefgebied

- Tijdens het onderzoek is binnen en direct grenzend aan het plangebied 1 waarneming van laatvlieger verricht. Dit betreft 1 diffuus overvliegend dier zonder binding met het plangebied. Vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied of

(essentiële) vliegroutes zijn afwezig.

4.2 Ruige dwergvleermuis

Tijdens het onderzoek zijn binnen en rondom het plangebied 8 waarnemingen verricht van ruige dwergvleermuis.

Afbeelding 2: Waarnemingen van ruige dwergvleermuis en waargenomen gedrag.
Kaartbron: Openstreetmaps

Vaste rust- en verblijfplaatsen

- Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis aanwezig.
- Buiten het plangebied zijn twee paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aangetroffen, waarvan 1 aan de achterkant van de flat aan de Meidoornsingel en 1 aan het Kemperpad.

Functioneel leefgebied

- Het plangebied wordt slechts marginaal als vliegroute gebruikt. De dieren maken gebruik van allerlei structuren rondom het plangebied. Ze maken diffuus van het gebied gebruik als vliegroute zonder duidelijke structuren te volgen. Het plangebied

maakt derhalve geen essentieel deel uit van vliegroutes.

4.3 *Conclusie onderzoeksresultaten*

In totaal zijn binnen het plangebied aangetroffen:

- Binnen het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen.
- Binnen het plangebied is essentieel functioneel leefgebied (foerageergebied en vliegroutes) van vleermuizen afwezig.
- Buiten het plangebied zijn 2 paarverblijfplaatsen van de ruige dwergvleermuis en 1 paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis aangetroffen op 75 meter van het plangebied (dichtst bijzijnde).

5 Effectbeoordeling

5.1 *Gewone dwergvleermuis*

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Buiten het plangebied is een paarverblijfplaats aanwezig op 75 meter afstand, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gewone dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.2 *Ruige dwergvleermuis*

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig. Buiten het plangebied zijn 2 paarverblijfplaatsen aanwezig op 90 meter afstand, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor ruige dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

5.3 *Laatvlieger*

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor laatvlieger of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

In opdracht van Weverling Groenproviders heeft Ecoresult B.V. een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd in het plangebied: Verrijzeniskerk, Rotterdam. De aanleiding van dit verzoek is de voorgenomen sloop van de kerk binnen het plangebied. De activiteiten kunnen schadelijke effecten hebben op vleermuizen. De Wet natuurbescherming kan hierdoor worden overtreden.

De veldonderzoeken zijn uitgevoerd door ecologen van Ecoresult B.V. met aantoonbare ervaring op het gebied van inventariseren van vleermuizen. Het onderzoek is uitgevoerd onder de condities en methodiek van de relevante kennisdocumenten en het Vleermuisprotocol 2017.

Gewone dwergvleermuis

- Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor gewone dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

Ruige dwergvleermuis

- Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor ruige dwergvleermuis of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

Laatvlieger

- Binnen en grenzend aan het plangebied zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van laatvlieger aanwezig. Negatieve effecten zijn derhalve uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op de Wet natuurbescherming voor laatvlieger of het treffen van aanvullende maatregelen is niet nodig.

Overige aanbevelingen met betrekking tot vrijgestelde soorten en vogels, zoals benoemd in de quickscan² blijven van kracht.

6.2 *Aanbevelingen*

Los van de onderzoeksresultaten, maar als duurzame inrichtingsmaatregel “inclusief bouwen voor vleermuizen en vogels, heeft het de ecologische voorkeur om rekening te houden met de wensen van vleermuizen en vogels in het nieuwe ontwerp. Anders gezegd: door inclusief te bouwen voor vleermuizen en vogels wordt bijvoorbeeld een (nieuw) gebouw of kunstwerk toegankelijk voor vleermuizen en vogels of blijft een potentiële vliegroute intact. Ecoresult B.V. kan u hierover adviseren en dit opnemen in het mitigatieplan en/of ontwerp.

7 Geraadpleegde bronnen

7.1 *Literatuur*

Suilekom, J. van 2019. Quicksan. Rotterdam hoek Meidoornsingel / Wilgenplasaan.
Bureau Maerlant, Dussen.

7.2 *Internet*

PDOK (Publieke Dienstverlening Op Kaart)
<https://www.pdok.nl/>

Kennisdocumenten
<https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>

Vleermuisprotocol 2017
<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>